

Билтен

Број 4, јануар 2011. године

Представништво Републике Српске

УСТАНОВА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ЕКОНОМСКЕ, НАУЧНО-ТЕХНИЧКЕ,
КУЛТУРНЕ И СПОРТСКЕ САРАДЊЕ ИЗМЕЂУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
И РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ИЗДАЈАМО

ВЕЛИКЕ ПОПЛАВЕ У РС

ФЕСТИВАЛ МАЛИХ СЦЕНА – МОНОДРАМА СРПСКЕ

СКУП ХИРУРГА У БАЊАЛУЦИ

РУДНИК И ТЕРМОЕЛЕКТРАНА (РИТЕ) ГАЦКО

ПРЕДСТАВНИШТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У СРБИЈИ

Булевар деспота Стефана 4/IV
Београд, Србија

Тел: 00 381 11 324 6633

Факс: 00 381 11 323 8633

E-mail: predstavnistvo@predstavnistvorsbg.rs

Садржај

У фокусу

Велике поплаве у РС 3

Специјалне везе

У сусрет сједници Савјета за специјалне и паралелне везе 4

Специјалне везе

Акција Задужбине „Студеница“ и Представништва РС 5

Председник Републике Српске са београдским студентима 5

Научна сарадња

Регионални скуп хирурга у Бањалуци 6

Култура

Поводом јубилеја Фестивала малих сцена – монодрама Српске 7

Љубо Божовић: Потреба за правим умјетничким вриједностима 9

Образовање

Академија умјетности Универзитета у Бањалуци 10

Туризам

Бања Слатина 11

Представљамо

Рудник и Термоелектрана (РиТЕ) Гацко 14

Општине РС

Пале 18

У фокусу

Велике поплаве у РС

Водена стихија, незапамћена у последњих стотињак година, обрушила се на насеља у долини ријеке Дрине и притока, али и других ријека на истоку РС. Највише је настрадала Бијељина, али су страдали и Зворник, Ново Горажде, Фоча, Билећа, Вишеград, Требиње и друга мјеста. Поплаве су по други пут ове године погодиле РС као дио климатских турбуленција широм Европе. Хиљаде становника морали су да напусте своје домове и имања под децембарском кишом и хладноћом, а осим дјеце, старих и болесних, већина њих и да се врате на угрожене обале, како би дочекали све нове и нове поплавне таласе и спасили што је било могуће.

Пожртвовани грађани били су незамјенљива подршка Влади РС и бројним специјализованим јединицама цивилне заштите, полиције, војске, медицинара, ронилаца и др., а сви заједно су заслужни за највећи успјех што, упркос неконтролисаној елементарној непогоди, није страдао ниједан људски живот.

Штете и патње

Али, неизвјесност је данима трајала, јер се, због

непрестаних падавина и неизбјежног пражњења хидроакумулација у горњем току Дрине, није могао предвидјети раст нивоа воде и докле ће коначно стићи. Не мање невоље настале су када је водена стихија напоскон почела да се повлачи, јер су за њом остале огромне штете, које се процјењују на око стотину и три-

десет милиона конвертибилних марака. Најтежа је ипак била људска патња за уништеним кућама и покућством, страдалом стоком и воћњацима, те свему осталом што је стрпљивим и напорним радом и одрицањем генерацијама стварано, а што је нестало за свега неколико дана или чак неколико сати, и што није могуће у потпуности надокнадити. Томе треба додати бројне оштећене погоне, складишта, трговине, пословне локале и друге привредне објекте, који

ће бар неко вријеме остати ван употребе.

Помоћ најугроженијим

Влада РС је, по хитном поступку, предузела низ конкретних активности које треба да олакшају ситуацију најугроженијим. Из Развојног фонда је одмах издвојено двадест милиона за прву помоћ, отписани су дугови пољопривредницима за вјештачко ђубриво и гориво у висини од преко тридесет милиона, отворене су привилеговане кредитне линије за обнову оштећене инфраструктуре, издвојене су приоритетне количине бесплатног грађевинског материјала. То је, међутим, само почетак,

јер су сада у току активности на обезбјеђењу услова за повратак привремено евакуисаног становништва. Специјализоване службе и становништво угрожених подручја, послије повлачења пред воденом стихијом, кренули су у акцију чишћења терена и објеката од муљевитих наноса и разноразног отпада, исушивања кућа и земљишта, заштитних хигијенских и епидемиолошких мјера. Укратко, нормалан живот се постепено враћа на обале ријека у исто-

У фокусу

чном дијелу РС упркос сњежној зими.

Превентивне активности

Али, као и увијек, остаје питање да ли су временске непогоде могле да буду спремније дочекане, без обзира на то што су њихове размјере овога пута имале заиста очекиване размјере. Зато је Влада РС на својој тематској сједници ставила на днев-

ни ред питање превентивног смањења ризика од поплава. „Иако су постојећи насипи мјестимично ратом оштећени или нису редовно обновљани, а потребно је градити и нове, чим се припреме одговарајуће финансијске процјене, треба кренути у тај посао, барем селективно, односно у најосјетљивијим подручјима“, рекао је том приликом Милорад Додик. Томе треба додати стару бољку наших пољоприв-

редника да се нерадо ослањају на различите облике осигурања имовине и лица од елементарних и других непогода и да се у невољи, по старој навици, радије ослањају на помоћ државе. Дио превентивних активности убудуће треба да преузму и просторни планери и урбанисти, јер многи објекти су саграђени на ризичним подручјима која су више или мање угрожена при сваком већем пљуску.

Специјалне везе

У сусрет сједници Савјета за специјалне и паралелне везе

На састанку одржаном у Бањалуци 14. децембра 2010. предсједник Републике Српске Милорад Додик и премијер Србије Мирко Цветковић констатовали су да Споразум о специјалним и паралелним везама између Републике Српске и Србије функционише у најбољем обиму и договорили су се да сједница Савјета

за специјалне и паралелне везе буде одржана у фебруару следеће године.

На том састанку биће утврђен годишњи план активности, а једна од тема биће и поплаве које су нанијеле огромне штете Републици Српској и Србији. Предсједник Додик је нагласио да Република Српска и Србија траже начине да се међусобно помогну у санирању штета од поплава. Током састанка је констатовано да је потребно успоставити већи степен координације и дугорочно радити на системима одбране од поплава, који ће омогућити умањење штета.

Премијер Србије Мирко Цветковић рекао је да Србија, као гарант

Дејтонског споразума, подржава територијални интегритет БиХ, а да прихвата унутрашње уређење БиХ у складу са договором три народа. Он је додао да ће сарадња Републике Српске и Србије бити убрзана и да ће на састанку у фебруару бити разговарано о наставку реализације постигнутих споразума.

Специјалне везе

Акција Задужбине „Студеница“ и Представништва РС

Средином децембра у просторијама Представништва Републике Српске у Београду студентима и ђацима из Републике Српске који живе и школују се у Србији, а који своја права из борачко-инвалидске заштите остварују преко Пред-

ставништва РС, свечано су додијелене стипендије Задужбине „Студеница“ из Сан Франциска. Овогодишњи кандидати Борић Свјетлана, Вуковић Јелена, Драгољевић Миодраг, Дувњак Радован, Ковачевић Сањин, Краљевић Марко, Мит-

ровић Данијела, Продановић Младен, Пророк Дана, Пророк Јана, Секулић Драгана, Филиповић Адријана, Чарапић Ивана, Челик Наташа и Шакотић Немања, добили су стипендије у износу од 400 долара.

Стипендије за 11 студената и четири матуранта уручила је директорка београдске канцеларије Задужбине „Студеница“ Славка Драшковић, која је упознала стипендисте о досадашњем раду Задужбине и прекинула им поруке њеног председника Мајкла Ђорђевића, угледног америчког бизнисмена српског поријекла и утемељивача Конгреса српског уједињења.

Стипендије су додијелене на препоруку Представништва РС, са којим Задужбина сарађује већ десет година, а предност су добили кандидати који су показали најбољи успех у школовању упркос неповољним материјалним условима.

Предсједник Републике Српске са београдским студентима

Крајем децембра студенти Факултета политичких наука из Београда посјетили су своје колеге на Универзитету у Бањалуци и кључне институције Републике Српске. Београдске студенте примио је предсједник РС Милорад Додик и одмах поменуо да је својевремено и сам студирао и дипломирао на том факултету. Додао је да се увијек радо сјећа својих студентских дана и да је посљедњих година у више наврата посјетио ФПН у Београду. У срдачном разговору пред-

сједник Додик је својим младим колегама из братског Београда изложио актуелну друштвену и политичку ситуацију у РС и БиХ, те говорио о специјалним везама са Србијом и односима у региону. Посјета београдских студената бањалучким колегама представља само још једну од редовних узајамних посјета, које се већ традиционално организују на основу протокола о сарадњи два универзитета, а у оквиру специјалних и паралелних веза између Српске и Србије.

Научна сарадња

Регионални скуп хирурга у Бањалуци

Почетком децембра мјесеца, 9. и 10. 12. 2010. године, у Бањалуци је одржан Десети састанак Удружења хирурга Републике Српске.

У предвечерје радног дијела, првог дана засједања, организована је промоција књиге „Varett-ов једњак, шездесет година контроверзе“ аутора проф. др Предраг Пешке и доц. др Александра П. Симића.

У стручној, академској, топлој и пријатељској атмосфери на промоцији је присуствовало више од 200 посјетилаца.

Други дан делегацију стручног скупа примио је градоначелник Бањалуке Драгољуб Давидовић.

Након пријема код градоначелника, учеснике скупа је, у згради Владе Републике Српске, дочекао министар здравља и социјалне заштите Републике Српске Ранко Шкрбић.

На позив предсједника удружења проф. др Драгана Костића предавање по позиву одржао је проф. др Предраг Пешко, директор Клинике за дигестивну хирургију КЦ Србије, начелник Центра за хирургију једњака, дописни члан Српске академије наука и уметности, на тему „Хи-

руршко лечење карцинома езофагогастричног прелаза и желуца“.

Пуковник проф. др Небојша Станковић – начелник Клинике за абдоминалну и ендокрину хирургију ВМА, начелник групе хируршких клиника ВМА, предсједник хируршке секци-

је Српског лекарског друштва, одржао је предавање на тему „Дилеме у ресекционој хирургији малигнома панкреаса“.

Доктор Миодраг Гудељ, специјалиста хирург са Одјела дигестивне хирургије КБЦ Ријека, секретар друштва за лапароскопску и дигестивну хирургију Хрватске одржао је предавање на тему „Лапароскопија у хирургији дебелог цријева и ректума – искуства КБЦ Ријека“.

Проф. др Драгутин Кецамовић, замјеник директора Прве хируршке клинике КЦ Србије и директор Центра за пелвичну

хирургију КЦ Србије, одржао је предавање на тему „Хирушки третман узнапредованих малигнома мале карлице и третман перитонеалне дисеминације“.

Проф. др Радован Цвијановић – Хирушка клиника КЦ Нови Сад, одржао је предавање на тему „Компликације код лапароскопске операције хијатус херније“.

Проф. др Здравко Марић, шеф Одјељења за хепатобилијарну хирургију КЦ Бањалука, одржао је предавање на тему „Fast Track у абдоминалној хирургији“.

Стручном скупу присуствовало је преко 150 хирурга из региона, међу којима је био велики број

гастроентеролога и онколога.

Ово је до сада најимпозантнији медицински скуп одржан у Републици Српској. Скуп је по свом стручном и организационом облику превазишао назив састанка и симпозијума. Учесници нису крили своје задовољство избором стручних тема, предавача, и организацијом њиховог боравка у Бањалуци.

Задовољство за организатора представља разумијевање које су показали менаџмент Клиничког центра, градоначелник Бањалуке и министар здравља Републике Српске.

Култура

Поводом јубилеја Фестивала малих сцена – монодрама Српске

Ове године Монодрама Српске – фестивал малих сцена слави значајан јубилеј, петнаест година рада и постојања. Јубилеј је утолико већи јер је Фестивал основан и одржан у ратним Хаџићима.

Данас се одржава у Лукавици – у простору бившег Војничког клуба. Већ тринаест година о њему брине, организује га и одржава његов први побједник – глумац Љубо Божовић. Простор нам не дозвољава да побројимо све глумце, позоришта и институције које су помагале и помажу да се одржи овај фестивал, једна од најзначајнијих манифестација Републике Српске. Наведимо, уз сав ризик да се огријешимо о многе значајне умјетнике, да су на њему учествовали и побјеђивали Петар Краљ, Љиљана Благојевић, Иван Бекјарев, Жељко Стјепановић, Данило Лазовић, Свјетлана Бојковић, Љубомир Тадић, Тихомир Станић, Весна Тривалић, Небојша Кундачина и др.

Овогодишњи фестивал одржан је поново у Лукавици (од 7. до 11. децембра 2010), уз учешће Фа-Ви театра из Београда, Удружења драмских умјетника Војводине и Народног позоришта Републике Српске. На њему су представљене бриљантне монодраме Слободана Жикића „Реч је човек“, Сенише Максимовића „Ја сам таки чоек“, Гаврила Јо-

вановића „Тунел“ и Сузане Петричевић „Посљедња шанса“.

Фа-Ви театар из Београда отворио је Фестивал музичком комедијом Стевана Копривице „Певај брате“, у режији Славенка Салетовића. Ради се о драмском пројекту који тренутно, у Дому синдиката у Београду, обара све рекорде гледаности. Исто се догодило и у Лукавици, тражила се карта више. Раз-

лог је што кључне улоге играју Андрија Милошевић, Милан Васић и Милан Калинић, али и чињеница да је Стеван Копривица „скројио“ надасве духовиту причу са „пјевањем и пуцањем“. Радња се одиграва у музичком студију чији власник, Милан Калинић, припрема и снима будуће „музичке звијезде“ Андрију Милошевића и Милана Васића. У жанровској сучељености њихових музичких „хитова“, карикатуралној интерпретацији и савршеној (глумачкој) импровизацији врцају комички парадокси на радост и задовољство публике. У другом „слоју“ ова представа је уједно и оштра сатира према

оној врсти духовног и културног извитоперења које нам је донијела, и доноси, ововремена „медијска естрада“.

Друго вече Јасна Ђуричић и Борис Исаковић играли су култни драмски текст Луса Нибнер-а „Грета, страница 89“ у продукцији Удружења драмских умјетника Војводине. Представа је премијерно изведена прије осам година и до-

битник је многих награда на позоришним фестивалима у Србији и региону. Режију потписује талентовани Борис Лијешевић, градећи од наизглед безазлене исповијести двоје глумаца читав један мали есеј о позоришној умјетности уопште. Театарска и драматуршка цитатност основа је ове драмске

приче саткане од мноштва глумачких трансформација које може да „изнесе“ само велики „глумачки пар“. А то Јасна Ђуричић и Борис Исаковић заиста јесу.

Четврто, завршно вече, наступило је Народно позориште Републике Српске са представом „Женидба и удадба“ Јована Стерије Поповића у режији Ђурђе Тешић. Играли су: Драгослав Медојевић, Наташа Иванчевић, Бранко Јанковић, Снежана Штикић, Александар Стојковић, Слађана Зрнић и Љиљана Чекић. Стерија је изазов и „испит“ за свако позориште, а посебно национално. Наш је утисак да је НППС

Култура

успјешно одговорило на оба задатка. У првом „полетношћу“ и истинском енергијом глумачког ансамбла, а у другом промишљеном режијом, сведеном сценографијом и савременом костимографијом поново нас увјеривши да је Стерија и даље наш савременик.

Навели смо три представе из конкуренције малих сцена које се жанровски, тематски и глумачки разликују, а све се и те како тичу нашег времена: од естраде и позоришта до живота „насушног“. Тематска разруђеност обиљежила је представе и у конкуренцији монодрама.

Прво вече играо је Слободан Жикић текстуралну компилацију Владике Николаја, под називом „Реч је човек“. Ову монодраму гледали смо као својеврсну ‘мултидраму’ прожету, у сугестивном извођењу Жикића, сваком Владикином ријечју о земаљском српском удесу, о Богу који све то нацире и у чији поредак можемо бити сигурни. Није лако бити Човјек. На земљи. Али, ваљда, коме је лако на земљи, на небу ће имати мање неприлика, и обрнуто. Поручује овај пројекат, а ми му вјерујемо.

У истом кључу и са сличном поруком, само из друге слике свијета, играна је монодрама „Ја сам така чоек“, у извођењу Синише Максимовића. У овом случају ради се о својеврсној (позоришној) синтези „монодрамских“ искустава Јосипа Пејаковића. Главни јунак је Сјекач, теш-

ко повријеђен на послу и још „теже“ као инвалид. О њега су се огријешили пријатељи, Фирма, Држава, Људи... А он трпи и вјерује. Ваљда по оној Владикиној – коме је лако на земљи, на небу ће имати мање неприлика, и обрнуто.

Јасна Ђуричић и Борис Исаковић: „Греша – страница 89“

Треће вече играна је монодрама Милице Константиновић „Тунел“ у извођењу Гаврила Јовановића. Тунел је метафора ратног Сарајева у коме се воле, живе и страдају двоје младих људе различите вјере. Једна врста босанског Ромеа и Јулије. Тему приче и глумачку игру фестивалска публика примила је емотивно и саучествујући с ликовима. Можда је њен једини проблем што је овај мотив већ толико „вариран“ у новосарајевској драмској продукцији да се готово доживљава као стереотип.

Истинско монодрамско освјежење „пристигло“ је четврто вече, са пројектом „Последња шанса“ из пера Мирјане Бобић Мојсиловић, у извођењу Сузане Петричевић. Ради се о сату „последње шансе“, односно ријалити шоуу

„несрећне“ глумице која треба да покаже све што зна. А тај сат ће, опет, да одлучи о њеној даљњој судбини. Или ће постати богата „звјезда“ или ће се вратити у сиву и сиромашну свакодневицу. Глумица готово да је у позицији Андрићеве Аске, а сви су около „вуци“ – жири у студију и публика у гледалишту.

Овом представом заокружује се основна нит селекторске идеје. Фестивал је отворен „Мојим братом“ а затворен „Последњом шансом“. Жири, у саставу: Миодраг Брезо, Витомир Митрић и Жељко Пржуљ, само је „половично“ прочитао идеју селектора. Најбољом монодрамом прогласио је пројекат „Последња шанса“.

Кад су мале сцене у питању држао се више естетских него ангажираних критеријума. Награђена је „Грета – страница 89“. За најбољу глумицу Фестивала проглашена је Јасна Ђуричић, док је најбољи глумац Александар Стојковић.

На основу наведених представа – малих сцена и монодрамских извођења, намеће се закључак да је Монодрама Српске – фестивал малих сцена успјела да окупи вриједне и важне пројекте који обогаћују позоришни живот Источног Сарајева и значајно утичу на даљи развој његове властите продукције. Са нешто више финансијских средстава, сигурни смо, он ће се и даље развијати и постати један од најзначајнијих фестивала у Босни и Херцеговини и региону.

Култура

Љубо Божовић: Потреба за правим умјетничким вриједностима

И ове године, као и свих претходних, грађани Источног Сарајева својим масовним оцивом показали су насušну потребу за правим позоришним вриједностима. У недостатку професионалног позоришта (зграда се гради већ четири године, са великом неизвјесношћу када ће се и завршити), заљубљеници позоришне умјетности знали су да дугим аплаузима и правовременим реакцијама награде сваку глумачку бравуру.

Ово је у интервјуу за Билтен Представништва рекао Љубо Божовић, селектор и директор Фестивала малих сцена – монодрама Српске

Спуштена је завјеса и Фестивал је завршен. Какве су реакције публике и критике? Да ли сте Ви као селектор задовољни обављеним послом?

Моје задовољство се заснива на двјема чињеницама. Прво, публика и критика су се изјасниле да је ово био један од најквалитетнијих фестивала, а друго, за мене такође врло битно, сами учесници су се врло похвално изразили о самом Фестивалу, као и о гостопримству на које су наишли. Одла-

зили су са жељом да нам поново буду драги гости.

На крају, жири је додијелио награде. Које представе и улоге бисте Ви издвојили као најбоље?

Мислим да је жири сасвим коректно обавио свој задатак, а сигурно да му није

било лако одлучити се између глумаца као што су Андрија Милошевић, Милан Калинић, Милан Васић, Јасна Ђуричић, Борис Исаковић и Александар Стојковић, као и извођача монодрама Мирка Бабића, Синише Максимовића и Сузане Петричевић.

Да ли мислите да је неког аутора, глумца или редитеља неоправдано мимоишла награда?

Пошто се на Фестивалу дођељују само четири награде (за најбољу представу, монодраму, глумца и глумицу), остаје жал да се још неке глумачке креације нису могле адекватно вредновати. Прије свега мислим на младе колеге.

Како видите будућност овог фестивала и, шире узевши, перспективу развоја позоришног живота у Источном Сарајеву који се мукотрпно рађао у послеријетном периоду?

Будућност Фестивала понајмање, нажалост, зависи од људи који га све ове године организују. Да би се одржао квалитет и још више унаприједила организација, неопходна је већа финансијска помоћ, како ресорног министарства, тако и локалне заједнице. Права умјетност има своју цијену и само конзумирајући управо њу, можемо очекивати да наш човјек добије оно неопходно душевно задовољство да лакше савлада бременитост овога времена. Зато се и градња позоришне зграде мора убрзати желимо ли грађанима Источног Сарајева континуирано приказивати све оне чаролије које позоришна умјетност нуди.

Образовање

Академија умјетности Универзитета у Бањалуци

Академија умјетности Универзитета у Бањалуци основана је 15.07.1999. године, а са радом је почела академске 1998/99. године под именом Академија умјетности Бањалука. У почетку су је чинили Музички, Ликовни и Драмски одсјек, са разним смјеровима на сваком одсјеку. Од 2008. године постаје Академија умјетности Универзитета у Бањалуци, са студијски програмима музичке, ликовних и драмских умјетности.

Декан Академије умјетности је мр Јелена Каришић, доцент, продекан за наставу је мр Предраг Солонун, доцент, а продекан за умјетност и међународну сарадњу је мр Ванеса Кременовић, доцент. Студијски програми имају по једног руководиоца студијског програма.

Студијски програм музичке умјетности има следеће смјерове: Композиција, Соло пјевање, Дириговање, Клавир и гитара, Гудачки инструменти, Дувачки инструменти, Етномузикологија, Музичка теорија и педагогија.

Руководилац Студијског програма музичке умјетности је мр Биљана Јашић-Радовановић, доцент.

Студијски програм ликовних умјетности чине Смјер за сликарство и Смјер за графику.

Руководилац Студијског програма ликовних умјетнос-

ти је мр Ненад Зељић, ванредни професор.

Студијски програм драмских умјетности има четири смјера: Глума, Позоришна режија, Драматургија, Филмски и ТВ смјер, који обухвата групу за филмску и ТВ режију, камеру и монтажу.

Руководилац Студијског програма драмских умјетности је др Лука Кеџман, доцент.

Студиј на Академији умјетности Универзитета у Бањалуци организован је тако да Студијски програм музичке умјетности и Студијски програм ликовних умјетности имају модел студија 4+1+3 (први, други и трећи циклус студија), док Студијски програм драмских умјетности има два модела: Филмски и ТВ смјер (филмска и ТВ режија, камера и монтажа) организоване према моделу: 3+2+3, док су остала усмјерења на Студијском програму драмских умјетности организована као и на музичком, односно ликовном студијском програму (4+1+3).

Студенти Академије умјетности Универзитета у Бањалуци, поред редовне наставе у виду предавања и вјежби, имају бројне друге могућности за стручно усавршавање. Организују се курсеви, радионице, семинари, похађање мајсторских курсева разних домаћих и иностраних

предавача. Такође, студенти су током студија активно укључени у реализацију свих пројеката Академије (изложбе, представе, концерти, филмске пројекције, мултимедијални пројекти и др.). Студенти су уједно активно укључени у сва дешавања које организује студентска организација Универзитета у Бањалуци.

Академија умјетности Универзитета у Бањалуци активно сарађује са неколико институција у Републици Србији. Потписано је и неколико споразума о сарадњи са Универзитетом у Крагујевцу, Филолошко уметничким факултетом у Крагујевцу, Универзитетом уметности у Београду, Факултетом музичке уметности у Београду, Академијом лепих уметности у Београду, Факултетом драмских уметности у Београду, као и са Факултетом ликовних уметности у Београду.

Досадашња сарадња обухватала је заједничко учешће на пројектима (концерти-ма, изложбама, позоришним представама, научним скуповима, филмским фестивалима и сл.), с тим што настојања иду у правцу проширивања и унапређивања сарадње и у осталим областима.

Туризам

Бања Слатина

Још су стари Римљани користили благодети термалне воде Бање Слатина, о чему свједоче бројна археолошка налазишта, као и римски новчићи који су пронађени у слатинском врелу.

Изградња бањског објекта и коришћење воде у љековите медицинске сврхе почиње у доба аустроугарске владавине, а прва научна истраживања термалне воде Бање Слатина извршио је проф. Е. Ludwig 1888. године. Од тог доба, из деценије у деценију, усавршавањем медицине откривана су и нова подручја примјене овог блага природе. Данас постоји

(пелоид). Љековито блато има широку примјену у лијечењу великог броја стања. Примјењује се споља, у виду локалног облагања и у виду блатних купки.

Индикације за примјену пелоида су: дегенеративни реуматизам периферних зглобова и кичменог стуба, хронични запаљенски реуматизам у фази ремисије, ванзглобни реуматизам, посттрауматска стања, хронични аднексити, параметрити, неуролошка обољења (неуралгије, неурити).

Гостима који у Бању Слатина долазе на одмор или на лијечење и рехабилитацију на

изграђена инфраструктура која омогућава максималну искоришћеност слатинске воде.

У оквиру бањског комплекса саграђени су и блатни базени у којима се природним путем производи љековито блато

располагању су смјештајни капацитети у неколико објеката.

•Обновљени хотел располаже са једним апартманом, осам двокреветних соба, девет трокреветних и четири четворокреветне собе.

•Нови хотел нуди смјештај у три двокреветна апартмана, три једнокреветне собе и 27 двокреветних соба.

•Павиљони који се налази у јужном дијелу парка располажу са три двокреветна апартмана, 29 двокреветних соба, двије трокреветне собе и једном четворокреветном собом.

Смјештајни капацитет павиљона у југозападном, сјеверном, дијелу парка чини 16 двокреветних соба.

Сваки од набројаних објеката располаже властитим терапијским дијелом.

Собе и апартмани задовољавају највише стандарде модерне удобности и функционалности, располажу телефоном и телевизором, а у апартманима постоји и прикључак за интернет.

Модерно уређен ресторан Бање Слатина има 200 мјеста.

У љетним мјесецима отвара се башта ресторана, која пружа угоднији боравак и уживање у предивном окружењу.

Слатинско благо – извор термоминералне воде, у комбинацији са модерном медицином, успјешно се користи у служби човјековог здравља, те

Туризам

за превенцију обољења. Температура воде на врелу је 42 степена и природним падом се доводи до три затворена базена изграђена у доба Аустроугарске, пажљиво обновљена да задовоље савремене захтјеве и омогуће очување традиције. У згради се такође налази хидротерапијски базен са уграђеним подводним масажерима. Осим у базенима, вода се користи и у 16 хидротерапијских када, што омогућава индивидуални приступ физиотерапеута пацијенту у току примјене хидротерапије.

Редовно се врши комплетна физичко-хемијска анализа термоминералне воде Бање Слатина. Анализа коју су у априлу 2007. године спровели Геолошки институт Србије и Институт нуклеарне науке – Винча, Београд, потврђује да вода Бање Слатина, по физичко-хемијским својствима,

Претеча Завода за физикалну медицину и рехабилитацију „Др Мирослав Зотовић“ била је радионица за израду ортопедских помагала коју су 1952. године покренули мајстори у просторима самостана трапистичког реда Марија Звиезда. Радионица 1954. године прераста у Центар за рехабилитацију тјелесних инвалида а касније добија статус Завода за физикалну медицину и рехабилитацију.

Од 1970. године Завод носи име доктора Мирослава Зотовића, цијењеног војног хирурга и народног хероја из Другог свјетског рата.

припада групи бикарбонатних, сулфатних, калцијумових, магнезијумових, флуоридних, гвожђевитих хипертермалних вода.

Вода Бање Слатина благотворно дјелује на следећа обољења: запаљенски реуматизам у мирној фази, дегенеративни реуматизам, екстраартикуларни реуматизам, последице траума, извјесне облике стерилитета – у првом реду запаљенског и ендокриног поријекла, неуралгије, полинеуритисе, артеријске хипертензије, функционална и органска обољења периферних артеријских крвних судова.

Љубитељи природе могу уживати у шетњи до извора питке минералне воде, познатих под именом кисељаци, или шетњу продужити по културно-историјски богатој околини Бање Слатина, до старе цркве Брвнаре или надгробне плоче из XIV вијека, која је споменик

словенске глагољичке писмености. Природни амбијент у којем је Бања Слатина смјештена, квалитет услуге, као и љубазно особље, учиниће Ваш боравак у Бањи Слатина угодним.

Реуматолошко одјељење Завода за физикалну медицину и рехабилитацију „Др Мирослав Зотовић“ и Бања Слатина

Реуматолошко одјељење Завода за физикалну медицину и рехабилитацију „Др Мирослав Зотовић“ налази се у мјесту Слатина, 12 километара југоисточно од Бањалуке, на 206 метара надморске висине.

Бања Слатина, са природним извором љековите, термоминералне воде, чини овај комплекс јединственим.

Мултидисциплинарни стручни тимови уз помоћ модерне медицинске технологије и природних благодети љековите воде, баве се рехабилитацијом и лијечењем:

Туризам

- пацијената са посттрауматским стањима;
- пацијената након оперативних захвата на локомоторном апарату – уградње вјештачких зглобова, првенствено кука и кољена;
- пацијената након операције дискус херније;
- пацијената са дегенеративним запаљенским реуматизмом;
- рехабилитацијом неуролошких обољења и обољења периферних крвних судова и
- рехабилитацијом пацијената са спортским повредама.

На Одјељењу се спроводи дијагностика реуматолошких и кардиоваскуларних обољења, метаболичких обољења костију и зглобова, неуролошких и уролошких обољења.

У дијагностици се користе следећи апарати и технике:

- ултразвучна денситометрија петне кости,
- DXA остеоденситометрија,
- мускулоскелетни ултразвук,
- ултразвук крвних судова врата, горњих и доњих екстремитета,
- ултразвук резидуалног урина,
- ЕМНГ преглед горњих и доњих екстремитета,
- РТГ,
- ЕКГ и ултразвук срца и
- лабораторијска дијагностика.

Чланове тима за лијечење и рехабилитацију реуматолошких пацијената чине физијатар, физиотерапеут, радни терапеут, медицинска сестра, психолог, социјални радник и,

по потреби, ортотичар. Примјењује се мултидисциплинарни приступ, гдје се, по потреби, ангажују и љекари других специјалности: интернисти, кардиолози, ендокринолози, пулмолози, ортопеди, психијатари.

За физикалну терапију на располагању је више програма:

- кинезитерапијски програм: индивидуални (уз примјену савременог концепта по Bobath-у, ПНФ – Кабатова техника, кинезитејпинг метода и мобилизација зглобова) и групна кинезитерапија, кинетек апарат и вибрационе платформе;
- хидротерапија (каде за подводну масажу, бисерне купке, четвороћелијске галванске купке) и хидрокинезитерапија са уређајима за подводну масажу у базенима;
- електротерапија (ниско, средње и високофреквентне струје);

- термотерапија (парафин и пелоид);
- фототерапија;
- ласеротерапија;
- електромагнетна терапија;
- ултразвучна терапија;
- мануелна масажа и
- лимфна дренажа.

На Реуматолошком одјељењу се спроводи и радна терапија (функционална, са примјеном протокола праћења функционалног статуса: Бартел индекс, DASH индекс, Womac индекс, HAQ индекс) те окупациона терапија. У рехабилитационе тимове су укључени психолог, социјални радник и дефектолог – соматопед.

Термоминерална вода Бање Слатина користи се у хидротерапији у форми локалних купки, купки у кадама и купања у базену. Остали видови хидротерапије, као што су подводне масаже, бисерне купке и четвороћелијске купке су такође су на располагању у свим објектима.

Представљамо

Рудник и Термоелектрана (РИТЕ) Гацко

Назив:	Мјешовити холдинг „Електропривреда Републике Српске“ Требиње Зависно предузеће „Рудник и Термоелектрана“ Акционарско друштво Гацко
Сједиште:	Гацко, Грачаница бб, 89240
Правни Статус:	Акционарско друштво

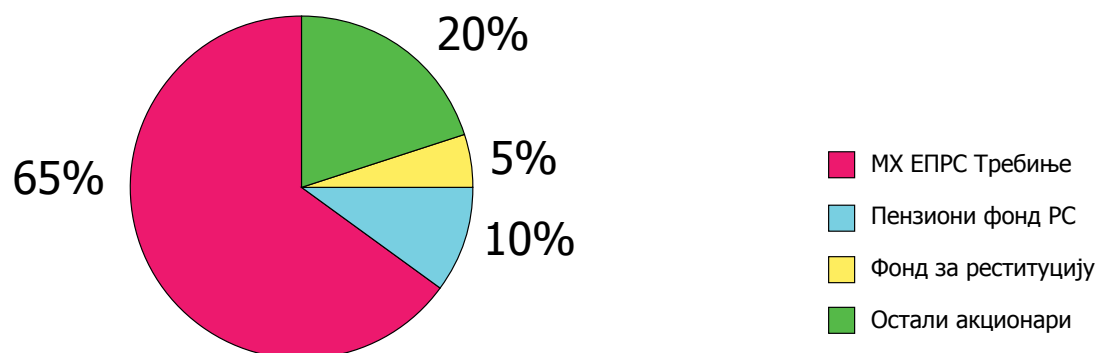
Подаци о повезаним правним лицима

Зависно предузеће Рудник и Термоелектрана Гацко Акционарско друштво, повезано је у систем мјешовитог холдинга „Електропривреда“ Републике Српске Требиње. Мјешовити Холдинг „Електро-

привреда“ Републике Српске Требиње, Матично предузеће, а.д. Требиње учествује у капиталу ЗПР и ТЕ Гацко, а.д. Гацко са процентом од 65 одсто. Поред матичног предузећа као акционари са значајним учешћем у укупној структури капитала учествују: Фонд ПИО са 10 одсто, Фонд за реститу-

цију са 5 %, а мали акционари из ваучер понуде учествују са 20 одсто. Један број запослених су и акционари ЗП Рудника и Термоелектране Гацко, а.д. Гацко, међутим, њихово учешће у структури акцијског капитала је безначајно, па тиме немају значајнији утицај на управљање предузећем.

Опис	Номинална вр. капитала	Број акција
МХ ЕПРС Требиње	246,973,921	246,973,921
Пензиони фонд РС	37,995,988	37,995,988
Фонд за реституцију	18,997,994	18,997,994
Остали акционари	75,991,976	75,991,976
Укупно акцијски капитал	379,959,879	379,959,879

Власничка структура основног капитала

Представљамо

Опис	% учешћа у основном капиталу	Вриједност капитала на дан 30.06.1998.	Број акција
Ваучер понуда (мали акционари)	20%	75.991.976	75.991.968
Фонд ПИО	10%	37.995.988	37.995.988
Фонд за реституцију	5%	18.997.994	18.997.994
МХ ЕПРС – Матично предузеће – удио	65%	246.973.929	246.973.929
Укупно:	100%	379.959.879	379.959.879

Просјечни приходи у последње три године износе 109.802.543 КМ.

Дјелатност

Претежна дјелатност Друштва је производња лигнита, производња термоелектричне енергије и продаја електричне енергије.

Организациона структура

Зависно предузеће Рудник и Термоелектрана Гацко, а.д. Гацко, састоји се од следећих радних јединица и сектора: Радна јединица Рудник, Радна јединица Термоелектрана, Радна јединица Заједнички технички послови, Економско-финансијски сектор, Комерцијални сектор, Сектор за организационо-правне, опште и кадровске послове, Сектор за развој, пројектовање, инвестиције и информациони систем, Сектор друштвеног стандарда, Сектор заштита, са запосленим 1.571 радником.

Просторни и локацијски аспекти

Гачко се налази на раскрсници путева према Ни-

кшићу (југоисточни правац), Требињу (јужни правац), Мостару (западни правац) и Београду те Сарајеву (сјеверни правац). У близини Гацка је Национални парк „Сутјеска“ с прашумским резерватом Перућица. Лијево од магистралног пута према Чемерну одваја се макадамски пут који иде преко Зеленгоре, једне од најљепших планина Балкана, с надморском висином од 2.010 м. Радни комплекс Рудника и ТЕ Гацко лоциран је 2 км сјеверозападно од града Гацка, на десној страни ријеке Грачанице поред пута Мостар–Невесиње –Гацко. Комплекс је директно везан на магистрални пут. С обзиром на климатске карактеристике и вегетацију, овај крај је пољопривредно-сточарски и прије изградње Термоелектране подручје је сматрано практично незагађеним. Са становишта природних потенцијала, ово подручје има добре услове за развој. То су, осим налазишта угља, пољопривредно земљиште, сточни фонд и шуме, тј. шумско земљиште.

Основни подаци о руднику

Гачачки угљени базен је смјештен у Гачачком пољу у сјевероисточном дијелу Херцеговине. Простире се на површини од око 40 км² на надморској висини од око 940 м, у типичном крашком подручју. Подручје се одликује веома карактеристичним климатским условима, са температурним разликама од -30°C до +37°C и просечним атмосферским падавинама од 1.750 мм годишње. Терен је углавном равничарски. Базен је, према фазама истраживања, подијељен на четири експлоатациона поља: западно, централно, источно и јужно (Кровинска угљена зона).

Први радови на експлоатацији угља у Гацку почели су 1954. године на изданцима главног угљеног слоја, а 1982. године је пуштен у рад површински коп Грачаница, са годишњим капацитетом од 1.800.000 тона угља и 3.200.000 м³ откритке, на простору западног експлоатационог поља, за потребе рада постојећег блока ТЕ Гацко I. Укупне ре-

Представљамо

Панорама Рудника и Термоелектране Гацко

зерве чистог угља у западном експлоатационом пољу које је захваћено експлоатацијом износиле су 44.000.000 т.

У периоду од 1977. до 2009. године остварена је производња од око 41 мил. тона угља и 80 мил. м³ откритке. Површински коп Грачаница тренутно се налази у завршној фази рада, пошто је радни вијек копа до 2011. Преостале билансне резерве угља у овом копу износе 3,1 мегатона и обезбјеђују рад ТЕ Гацко И у наредних годину и по. То указује на неопходност отварања новог површинског копа на простору централног, источног и јужног експлоатационог поља. Простор површинског копа Грачаница биће искоришћен за наставак депоновања пепела из ТЕ и за одлагање откритке из новог ПК Гацко, чиме се одлаже коначно привођење намјени највећег дијела овог простора.

Основни подаци о ТЕ Гацко

Блок Термоелектране Гацко почео је са радом 1983. године и највећи је произвођач електричне енергије у Републици Српској.

Инсталирана снага овог блока је 300 мегавата, а остварена просјечна годишња производња је око 1.400 гигават сати. Планирана годишња производња електричне енергије у наредном периоду је 1.533 гигават сати. Планирано вријеме ангажовања Термоелектране Гацко И је у наредних седам година. Технолошко-машински дио Термоелектране Гацко чини кондензационо-одузимни блок са повратним затвореним системом хлађења и пратећим помоћним објектима и постројењима.

Веза са електричним системом Републике Српске остварује се на напону 400 киловолта. За обезбјеђење резер-

вног извора електричне енергије за властиту потрошњу изграђено је постројење од 110 киловолта које се напаја преко далеководног из правца Билеће.

Заштита животне средине

Гатачко поље представља еколошки незагађено подручје и значајан пољопривредни регион у Републици Српској. У току рада Термоелектране, с обзиром на физичке и хемијске природе сировина, могући су негативни утицаји на животну средину.

За континуирано и планско повећање квалитета заштите животне средине у току је реализација следећих активности:

- реализација пројекта за третман отпадних вода;
- реконструкција унутрашњег транспорта пепела;

Представљамо

Механизација у руднику Гацко

- рјешавање транспорта шљаке и
- реконструкција и доградња канализационог система оборинских и фекалних вода.

Реализацијом наведених активности, уз већ реализоване: (хидраулични транспорт пепела и уградња опреме за мјерење емисија CO₂, NO_x и чврстих честица из димних гасова), Рудник и Термоелектрана Гацко ће створити услове за свођење нивоа емисија у ваздух на мјере прописане одговарајућим правилницима и потпуну заштиту површинских и поцемних вода.

Директор ТЕ Гацко др Драгољуб Мучибабић, специјално за Билтен изнио је своје виђење перспектива развоја.

Расположиви ресурси угља у Гатачком угљеном базену на данашњем степену истражености су око 270.000.000 тона и одговарају топлотном потенцијалу од око 3.380.000 x 10⁶ килоџула за површинску експлоатацију. Како ранији пројекат ТЕ Гацко II, са инсталисаном снагом од 300 мегавати није реализован, урађено је неколико варијантних рјешења за ТЕ Гацко II, које прати и одређена динамика развоја рударског комплекса (отварање новог површинског копа Гацко и каменолома Поникве. Ова рјешења подразумевају и продужење радног вијека постојеће термоелектране за наредних 15 година (око 100.000 радних часова). Како су развојне могућности Гатачког енергетског базена усмјерене на хитно отварање ПК

Гацко и планирање и припрема за изградњу нових термоенергетских објеката (у првој етапи замјенског објекта за ТЕ Гацко I, а касније и новог ТЕ Гацко III), чиме би енергетски потенцијал басена био заокружен на произвођача термоенергије снаге 600 до 700 мегавати, за нови енергетски блок ТЕ Гацко II усвојена су рјешења која су у складу са захтјевима из одрживог развоја, као и захтјевима везаним за очување животне средине (котао са технологијом сагоријевања у циркулационом флуидном слоју, пречишћавање димних гасова, савремене мјере око збрињавања шљаке и пепела, пречишћавање отпадних и фекалних вода и мониторинг квалитета животне средине, кроз праћење квалитета ваздуха, воде и земљишта и др.).

Општина РС

Пале

Општина Пале се налази у југоисточном дијелу Републике Српске и Босне и Херцеговине. Граничи са територијом Источног Старог Града на западу, Сокоца на сјеверу, Рогатице на истоку, Пала – Праче и Фоче на југоистоку и Трнова на југу.

На подручју општине Пале живи око 30.000 становника у десет мјесних заједница: Прача, Подграб, Коран, Пале, Јасик, Брезовице, Мокро, Душаново, Обилићево и Станица Пале са 63 насеља. Највећи број становника сконцентрисан је у административном центру Пала са приградским насељима, око 20.000, те у мјесним заједницама Мокро, око 6.000, и Обилићево, око 5.000.

Општина Пале заузима површину од 492 км², надморске висине 624–1916 м. Смјештена је између планинских масива Јахорине са југа и југоистока, Госине са истока, Романије са сјевероистока и Озрена са сјевера и сјеверозапада. Највећа надморска висина општине је на врху Огорјелица (1916 м) на Јахорини, а најнижа у кориту ријеке Миљацке испод Довлића.

Саобраћајни положај општине је повољан због близине највећег града Босне и Херцеговине Сарајева (15 км), у

којем се укрштају путни правци из свих дијелова Босне и Херцеговине. У граду Сарајеву се налазе жељезничка станица и аеродром. Кроз подручје општине долинама ријека Миљацке, Мокрањске Миљацке, Паљанске Миљацке и Праче пролазе два магистрална путна правца: Сарајево–Зворник (Вишеград) и Сарајево–Пале–Реновица. Од њих се гранају регионални путеви Сумбуловац–Хреша, Пале–Јахорина–Требевић и Подграб–Јахорина.

У Палама су смјештене значајне привредне и јавне

Центар Пала

институције од општинског и републичког значаја: четири високошколске установе, три основне школе, једна средња школа, централа Црвеног крста Републике Српске, Завода за запошљавање РС, Филијала фонда ПИО РС Источно Сарајево, Привредна комора регије Сарајево–Пале, Центар служби безбједности Источно Сарајево.

во. Своје агенције или деташимане на Палама има и највећи број министарстава у Влади РС, као и одређен број институција БиХ.

КУЛТУРА

„Културни центар Пале“ је средиште културног живота у општини. У њему се одржавају позоришне и биоскопске представе, а под његовим кровом је и Народна библиотека, Јавно филмско предузеће РС „СРНА филм“, КУД „Младост“, СПКД „Просвјета“ и Гусларско друштво „Старина Новак“.

Галерија Ликовне колоније Пале и Музеј Митрополије дабробосанске смјештени су у рестаурираном здању Куће Цековић, саграђене почетком 20. вијека, која је и сама национални споменик Босне и Херцеговине.

На Палама дјелују и КУД „Романијска врела“, Асоцијација композитора, музичких стваралаца и естрадних умјетника „АСКОМ“, плесни студији и друга удружења и организације које се баве његовањем културне баштине.

Општине РС

На подручју општине одржава се више традиционалних културних манифестација:

- Ликовна колонија Пале,
- Арт симпозијум Јахорина,
- Балкански фестивал фруле и етно музике,
- Ђурђевдански уранак,
- Дани Душка Трифуновића,
- Конференција беба,
- Годишњи концерти КУД-ова,
- Фестивал еколошког и туристичког филма „Јахорина фест“,
- Ревија српског документарног филма и
- Фестивал дјечије музике „Палчићи“.

ОБРАЗОВАЊЕ

На подручју општине дјелују три основне школе – ОШ „Пале“, са 920 ученика, ОШ „Србија“, са двије подручне школе и око 660 ученика, и ОШ „Мокро“, са четири подручне школе и око 370 ученика.

У средњошколском центру на Палама образује се око 1.200 ученика, а заступљена су четири образовна усмјерења: гимназија општег типа; геодезија и грађевинарство; машинство и обрада метала; трговина, угоститељство и туризам.

Од 1994. године Пале су и универзитетски центар са четири факултета – Економским, Филозофским, Правним и Факултетом за физичку културу, на којима се образује око 6.000 студената. О збрињавању студената стара се Студентски центар, са капацитетом од 500 лежаја.

ТУРИЗАМ

Природне вриједности Јахорине су изузетно добро валоризоване захваљујући развоју туризма, посебно зимског. Изграђени су смјештајни капацитети, око 4.000 лежаја, скијашке стазе дужине од 20 км, са површином од 82,5 ха, жичаре и ски лифтови дужине 10.000 м, саобраћајна и друга пратећа инфраструктура. Почетком 2010. године у рад су пуштене двије шестосједе жичаре, а на освјетљеној стази организује

Правни и Филозофски факултет

се и ноћно скијање. Јахорина је постала најпознатији зимски туристички центар у овом дијелу Европе.

Носиоци туристичке понуде на Јахорини су Олимпијски центар „Јахорина“, са 400 лежаја, хотел „Рајска долина“, са 220 лежаја, хотел „Кошута“, са 170 лежаја, хотел „Вучко“, са 140 лежаја, хотел „Термаг“, са 106 лежаја, хотел „Борд“, са 100 лежаја, хотел „Небојша“, са 80 лежаја, хотел „Сњешко“, са 70 лежаја, хотел „Кристал“, са 68 лежаја, „Сан“, са 40 лежаја. Туристичку понуду употпуњују

виле „Лала“ и „Златна жита“, пансиони „Спорт“, „Два јавора“, „Пахулица“, „Рајска врата“, „Лавина“, апартмани и викенд објекти.

Значајан туристички потенцијал Пала су и пећине, које припадају споменицима природе. На подручју општине су пећина Орловача, Новакова пећина и пећина Ледењача. Као природне вриједности за развој туризма нису довољно искоришћене. То се посебно односи на пећину Орловачу (948 м) смјештену на истоименом

узвишењу у западном дијелу романијског свода, у сливу Мокрањске Миљацке, односно у долини њене десне притоке Сињеве. Пећински систем Орловаче са више од 2.500 м испитаних канала представља један од најзначајнијих спелеолошких објеката у овом дијелу Босне и Херцеговине.

Рестаурацијом Цековића куће у центру Пала, старе око стотину година, која се налази под заштитом државе, општина Пале је добила много у културном и туристичком погледу. У овом објекту успостављени су музеј Митрополије дабробосанске и изложбени простор Ликовне колоније Пале.

На простору општине налазе се цркве и други споменици националне и духовне баштине народа са овог простора: храм Успења пресвете Богородице на Палама, подигнут 1909. године; храм Вазнесења Господњег у

Општине РС

Подграбу, изграђен 1997. године; храм Светог пророка Илије на Лукама, поново освјештан 1996. године; храм Пресвете Богородице у Мокром, подигнут 1933. године; католичка црква Св. Јосипа, саграђена 1911. године, и џамија у Подвизезу, поново изграђена 2009. године.

Јахорински шестосјеј

Љубитељима ловног туризма на располагању је фонд ловне дивљачи за узгој, заштиту и организован лов у ловишту „Пале“ и „Јахоринском забрану“. Ловиште „Пале“ обухвата подручје општина Пале и Источни Стари Град, а простире се на површини од 37.039 ха. Ловиште је добро организовано, а подржавају га мрежа магистралних, регионалних и шумских путева и изграђени ловни објекти.

На подручју ловишта постоје три ловачка дома, од којих су два на подручју општине Пале: ловачки дом „Срндаћ“ на Мајданима (35 лежаја) и ловачки дом „Лане“ између

Подграба и Праче, поред магистралног пута.

Остаци средњовјековних градова налазе се изнад врела Паљанске Миљацке, изнад Довлића и код Булога. За овај период су карактеристичне некрополе стећака – надгробних споменика. На подручју општине регистровано је укупно 1.828

стећака груписаних у 99 некропола, а најзначајнији се налазе на локалитетима Хоточина, испод Романије, и Радоњићи и Влаховићи, на обронцима Требевића.

СПОРТ

У општини дјелују 23 спортска клуба, двије школе фудбала, једно удружење фудбалских ветерана, а на Палама је и сједиште Смучарског савеза Републике Српске.

Скијалишта

- Олимпијски центар „Јахорина“

- Ски центар „Дворишта“ са стрелиштем и стазама за биатлон и скијашко трчање
- Студентски центар „Стамболчић“

Отворени терени за мале спортове

- Студентски центар „Коран“
- Отворени терени „ОШ Пале“
- Терени са пластичном травом „ОШ Пале“ (22 x 13 м)
- Отворени терени „ОШ Подграб“
- Отворени терен „Николићи-Подграб“
- Отворени терени „ОЦ Јахорина“
- Отворени терени хотела „Рајска долина“
- Отворени терени хотела „Панорама“
- Спомен парк „Станица Пале“
- Спомен парк „Горњи Прибањ“
- Отворени терени „Обилићево“
- Отворени терени „Раковац“
- Отворени терен са пластичном травом „Олимп“ (80 x 52 м)
- Отворени терени „Душаново“

Тениски терени

- Студентски центар „Коран“
- ОЦ „Јахорина“
- Матовић-Бабић „Панорама“ (приватни)
- Газивода Небојша „Ада“ (приватни)

Базени

- Хотел „Бистрица“ (16 x 8 м)

Општинске РС

- Студентски центар „Коран“ (17 x 9 м – није у функцији)
- Хотел „Термаг“ (12 x 8 м)
- Пансион „Круна“ (25 x 12,5 м велики отворени, мали отворени 10 x 5 м – нису у функцији)
- Хотел „Борд“ (13 x 6 м)

Спортске сале

- ОШ „Пале“ (10 x 13 м)
- СШЦ „Пале“ (20 x 11 м)
- Сала „Пале“ (22 x 12 м)
- Студентски центар „Стамболчић“ (22 x 16 м, са трибинама за 800 гледалаца)
- ОШ „Мокро“ (29,5 x 19,5 м, са трибинама за 150 гледалаца)
- Спортска сала у Палама која је у изградњи
- Спортска сала „Олимп“ (40 x 20 м, гдје је инвестиран приватни капитал)
- Објекат „Сунце“ за дјецу и омладину са посебним потребама (трим кабинет)

Планови

- Наставак изградње спортске дворане капацитета 2. 000 сједишта
- Изградња Гондоле Јахорина-експрес
- Наставак изградње ски центра „Дворишта“
- Изградња физкултурне сале у ОШ „Србија“
- Санација физкултурних сала у Средњошколском центру „Пале“ и ОШ „Пале“

ПРИВРЕДА

Највећи дио општине заузимају шуме и шумско земљиште 33.721 ха или 68,5

Макета будуће споршке дворане

одсто, са залихом свеукупне дрвне масе од 7,6 милиона м³. Пољопривредно земљиште заузима површину од 14.367 ха или 29,2 одсто територије општине.

Носиоци развоја општине су шумарство, грађевинарство и угоститељско-туристичка дјелатност у државном сектору и трговина, грађевинарство, индустрија и угоститељство у приватном сектору. У привреди је доминантан дрвопрерађивачки сектор. Највећи број радника је запослен у овом сектору, 364 или 15,35 одсто од укупног броја запослених. Извозно оријентисана производња и остварује највеће учешће у извозу општине. Сектор прераде дрвета, тако, представља окосницу развоја, са сталном тенденцијом проширења производње вишим фазама прераде, што значи и већу запосленост.

Крајем 2010. године на Палама је било 6.949 запослених радника, и то: у државном

сектору 2.563, у акционарским друштвима 1.675, у ДОО 1.568 и у области самосталног предузетништва 1.024 радника.

Квалификациона структура запослених из године у годину се побољшава, тако да готово четвртину запослених чине лица са одређеним степеном факултетског образовања, међу којима посебно треба истаћи 40 доктора наука и 30 магистара.

ПОЉОПРИВРЕДА

На подручју општине Пале постоје значајне површине квалитетног пољопривредног земљишта, које се недовољно, а често и нерационално користе, за производњу хране.

Садашње стање пољопривредне производње, по обиму и структури, изразито је природног карактера. Домаћинства претежно производе за сопствене потребе. Релативно мале количине,

Општинске РС

углавном сточарских производа и нешто воћа и поврћа, намијењене су тржишту. Тенденција смањења пољопривредних домаћинстава са посједом се наставља. Према процјени (август 2005), на подручју општине Пале има око 1.400 пољопривредних домаћинстава са земљишним посједом, односно газдинством, која су претежно старачка и са малим бројем чланова породице.

Подручје општине у свом окружењу има значајне шумске и травне екосистеме који представљају праву ризницу флоре и фауне. Посебан значај у еколошком смислу имају подручје Јахорине, обронци Романије и Равна планина.

ПОСЛОВНО ОКРУЖЕЊЕ

Пословно окружење са аспекта услуга које су на располагању предузећима и предузетничким радњама и са аспекта привредника, има следеће карактеристике.

Финансијске институције на подручју општине Пале су филијале банака, микрокредитне организације и осигуравајућа друштва. Тренутно стање у области финансијских услуга је на задовољавајућем нивоу. У граду дјелују филијале следећих банака: Нова баљалучка банка, НЛБ Развојна банка, Хипо Алпе-Адриа банка, Бобар банка, Нова банка Бијељина, Комерцијална банка, Прокредит банка, Рајфајзен банка, Павловић – интернационал банка и Балкан инвестмент банка.

Осигуравајућа друштва: СОД „Јахорина“, „Нешкович

осигурање“, „Крајина – Копаоник осигурање“, „Косиг Дунав осигурање“, „Брчко гас осигурање“, „Дрина осигурање“ и „Бобар осигурање“.

Представништва микрокредитних организација: „Микрофин“, „Микра“, „Призма“ и „Микро алди“.

Организовано дјелују удружење предузетника, удружење фризера и удружење дрвопрерађивача. Општина Пале је обезбиједила и канцеларијски простор за републичку Агенцију за развој малих и средњих предузећа, а из буџета суфинасира и програме Градске развојне агенције Источно Сарајево.

МОГУЋНОСТИ ЗА УЛАГАЊЕ СТРАНИХ ИНВЕСТИТОРА

Општина Пале има Стратегију развоја до 2015. године, којом је утврђено пет стратешких циљева: развој малих и средњих предузећа и предузетништва; развој туризма; развој пољопривреде и сеоског предузетништва; одговорна и ефикасна локална управа и плански, просторно и еколошки уређена средина.

Нови регулациони план и мастер план Јахорине дали су визију развоја најважнијег туристичког ресурса, који ће уз одговарајуће мјере зашти-

Тржни центар Конзум

те простора омогућити здраву животну средину и осигурати перспективе развоја општине, запошљавање и сигуран извор прихода.

Крајем 2005. године усвојена је Стратегија развоја пољопривреде општине до 2015. године.

Подручје општине Пале, поред низа ограничавајућих чинилаца за интензиван развој агара (земљиште, неповољне климатске карактеристике, неразвијена аграрна структура и др.) располаже извјесним компаративним предностима које га чине посебно интересантним за инвестициона улагања у ову област привреде.

Основне компаративне предности овог подручја произилазе из: структуре пољопривредне производње у којој доминирају производи за којима перманентно расте тражња на унутрашњем и свјетском тржишту: овчије и говеђе месо и млијеко произведени у еколошкој здравој средини на незагађеним ливадама и пашњацима, гајено и самоникло јагодасто воће, као и друге врсте воћа, самоникле гљиве и љековито

Општинске РС

Аушобуска станица

биље. Ово подручје има изузетне компаративне предности за органску пољопривредну производњу (земљиште, клима, низак степен аеро и других загађења, органска ђубрива). А познато је да потражња за органским производима у свијету има непрекидан тренд раста.

Релативно добра саобраћајна повезаност и близина већих потрошачких центара представља предност која се може искористити.

Општина Пале се граничи са највећим привредним и потрошачким центром у БиХ, у којем перманентно расту потребе за храном.

Исто тако, због развоја туризма – стационарног и агроеколошког, посебно на Јахорини, потрошња прехранбених производа имаће тенденцију раста.

На подручју општине посљедњих година развијају се мали и средњи прерађивачки капацитети за прераду млијека, меса и житарица, који дају

снажан импулс развоју наведених прехранбених грана.

ИНФРАСТРУКТУРА

1. Стање инфраструктуре:

1.1. Саобраћај

Саобраћајни положај општине Пале је повољан због близине највећег града БиХ, Сарајева (15 км) у којем се укрштају путни правци из свих дијелова БиХ, а у граду Сарајеву налазе се аеродром и жељезничка станица. Кроз Пале пролазе два магистрална путна првца М-5 Сарајево – Пале – Вишеград (незавршен дио од 17 км) и М-16 Сарајево – Пале – Соколац – Зворник. На подручју општине има 44 км магистралних, 75 км регионалних и 292 км улица и локалних путева. Посљедњих година уложена су значајна средства у унапређење локалних путева и улица (реконструкција, асфалтирање, јавна расвјета). На

подручју општине има око 85 км јавне расвјете уз саобраћајнице.

1.2. Хидротехничка инфраструктура

Подручје се снабдијева водом са каптираних изворишта Прача – Јахорина, Паљанска Миљацка, изворишта у Подграбу и Мокром, чија је просјечна издашност 220 л/с. Примарном и секундарном мрежом у водоводним системима Пале, Јахорина, Подграб и Мокро покривен је претежан дио насељених мјеста. Вода се доводи гравитационим системима, изузев Јахорине, гдје се избацује пумпама. Квалитет воде је задовољавајући, а проблем представљају губици у систему, за што је урађен пројекат санације губитака у систему. Укупна дужина водоводне мреже износи 185 км.

Систем за одводњу употребљених и атмосферских вода изграђен је у централном дијелу Пала и на Јахорини и у дијелу нових насеља (Обилићево, Карађорђево и Душаново). Дужина канализационе мреже је 25 км. Употребљене воде одводе се у водотоке без претходног третмана.

1.3. Електроснабдијевање

Квалитет електроенергетске мреже на подручју општине је изузетно хетероген. Електроснабдијевање је добро у урбаним дијеловима насеља, у новим насељима и у повратничким насељима, просјечно у насељима која су изграђена

Општинске РС

прије 1992. године и лоше у сеоским насељима и насељима на периферији општине или у ратом девастираним подручјима.

Укупна дужина 110 кВ мреже је 12.380 км, 35 кВ мреже 43,27 км, 10/20/ кВ 187,04 км, кабловске мреже 17,56 км и нисконапонске мреже 504,40 км. На подручју општине има укупно 168 трафо станица.

На подручју општине Пале има укупно око 85 км јавне расвјете, углавном у урбаном подручју и на Јахорини.

1.4. Одлагање чврстог отпада

Чврсти отпад се одлаже на градској депонији Пале, на локалитету Љубогошта. Реализација програма комуналне потрошње, која обухвата и градску депонију, у надлежности је ЈП „Комунално“ АД Пале. У току 2007. и 2008. године урађен је пројекат санације депоније, а уложено је око 400.000 КМ у реализацију дијела овог пројекта (ограда, чуварска служба, разгртање, планирање и засипање депоније). На депонији се не врши одговарајући третман отпада, тако да ова депонија представља прелазну фазу до реализације пројекта регионалних депонија.

1.5. Гријање

Урбани дио Пала покривен је топловодном мрежом и грије се путем система „Градске топлане“. Топлана је досегла свој оптималан капацитет и тренутно се грије око 50.000 м² стамбеног, пословног и јавног простора. Као енергент користи

„Цековића кућа“

се углавном дрвни отпад, а дијелом угаљ. Урађен је пројекат топлификације Пала, за чију је реализацију потребно око 5.000.000 КМ и чиме би се задовољиле потребе за гријањем до 2020. године.

1.6. ПТТ саобраћај

ПТТ саобраћај на подручју општине Пале (фиксна, мобилна телефонија, интернет) изнад је просјека сарајевско-романијске регије и РС и овим мрежама покривено је подручје готово читаве општине. АТЦ Пале сасвим задовољава текуће потребе и има простора за даље ширење мреже. Подручје општине Пале покривају све бх мреже мобилне телефоније (М:тел, БХ телеком, Еронет).

1.7.

Стање постојеће инфраструктуре са аспекта локација

предложених и потенцијалних пословних зона је задовољавајуће. Све постојеће пословне зоне („ФАМОС“, Подграб, Сумбуловац), као и потенцијалне пословне зоне, налазе се уз магистралне или регионалне путеве или у њиховој непосредној близини. Такође, постоји реална могућност обезбјеђења неопходне инфраструктуре која би уз релативно мала улагања задовољила потребе потенцијалних пословних зона.

ПРОЈЕКТИ РАЗВОЈА

2.1.

У складу са програмом изградње и уређења простора који се доноси за сваку наредну годину, општина Пале од 2002. године има организован и плански приступ планирању и унапређењу инфраструктуре. Основ за доношење ових програма су поставке усвојене Стратегије развоја општине Пале до

Општинe РС

2015. године, која у значајном дијелу третира и пројекте изградње и унапређења инфраструктурних садржаја.

Усвајањем МАСТЕР плана, Регулационог плана дијела посебног подручја „Јахорина“ и Регулационог плана спортско-рекреационог и туристичког центра „Дворишта“ створени су предуслови за даљи развој ових простора, који несумњиво представљају најзначајнију туристичку дестинацију Републике Српске. Тренутно на простору Јахорине има око 4.500 регистрованих лежаја, што је 50 одсто укупно регистрованих смјештајних туристичких капацитета РС. У току су радови на изградњи двије нове савремене жичаре (шестосједи), потом радови на изградњи недостајуће канализационе мреже на Јахорини, санација водоводног система, а у току 2008. године готово у цијелости је изграђена јавна расвјета на Јахорини. На Двориштима се настављају радови на изградњи и уређењу стаза за биатлон и скијашко трчање. Посебан акценат је стављен на љетну понуду и тзв. зелени туризам, који с обзиром на промјене климе и глобално загријавање има велику будућност. На овим просторима планом су предвиђене и нове спортско-туристичке дестинације (Врхпрача и Касиндолска ријека), које имају огромне природне потенцијале за даљи развој, а са постојећим садржајима чине јединствену целину.

У свим овим активностима и радовима посебно се води рачуна о очувању и заштити

животне средине, производњи здраве хране и заштити изворишта воде за пиће.

Највећа инвестиција која је у току, а тиче се инфраструктурних садржаја, савакако је завршетак изградње тунела Стамболчић на магистралном путу М-5 Пале – Вишеград, чија је инвестициона вриједност око 14.000.000 КМ, а од значаја је за боље повезивање са источним дијелом РС и централном Србијом, као и за везу туристичких дестинација Јахорина – Златибор.

Протеклих година уложена су значајна средства у асфалтирање сеоских путева, изградњу водоводних система, одвојена су средства за подстицај пољопривредне производње, а у циљу реализације усвојене Стратегије развоја аграра до 2015. године.

Такође, урађени су пројекти топлификације Пала, довођења природног гаса на Пале и Јахорину, унапређење канализационе мреже, у току су изградња нове основне школе, изградња зграде Економског факултета, регулација преосталог дијела корита ријеке Миљацке, а урађен је и елаборат заштите изворишта воде за пиће и сл.

2.2.

У погледу пројеката пословне инфраструктуре, лоциране су постојеће пословне и индустријске зоне које располажу већином потребних садржаја и инфраструктуре за оживљавање или стављање у функцију („ФАМОС“ – раније метална индустрија и Подграб

– дрвопрерађивачка индустрија), као и потенцијалне зоне (Љубогошта – транспорт, складишта), Сумбуловац (дрвна индустрија и др.), Мокро, Кадино село (раније „ПРЕТИС“), као и двије значајне и перспективне туристичке дестинације (Врхпрача – зимски и љетни туризам, те Дворишта – биатлон, скијашко трчање и љетни туризам).

Општина Пале је обезбиједила одговарајући простор за рад републичке Агенције за развој малих и средњих предузећа – Регионални центар Источно Сарајево.

Слободан Савић, начелник општине Пале, за Билтен је дао следећу изјаву.

Оно што је у протеклом периоду учињено на пољу развоја и стварању услова за унапређење живота становника Пала, као и пројекти чије оживотворење тек предстоји, снажна су потврда да је локална власт показала одговорност и радила првенствено у служби грађана а не различитих политика, остварујући истовремено и добру сарадњу са вишим нивоима власти, која је за резултат, такође треба истаћи, имала низ оживотворених развојних подухвата на овом подручју.

Оно што нас већ годинама носи, па тако и сада у периоду економске кризе, јесте стваралачка енергија, која је, уосталом, у наш град донијела шарм препознатљиве урбане средине чији је даљи развојни пут већ трасиран и заснован на потпуно реалним и остваривим плановима.

Тражили смо најбоља рјешења како бисмо унаприје-

Општинe РС

дили развој. И не само да смо успјели сачувати постојећи имиџ Пала као града младости и задржати развојни корак, већ смо удахнули једну нову дозу тог градског шарма нашој средини, у којој се осјећа амбијент који карактеришу радна атмосфера, стваралаштво, креативност... Нећу погријешити

Слободан Савић

ако кажем да овдје влада једна општа мобилност, те да грађани и локална власт заједнички чине све како би се побољшао квалитет живота, а град, опет, био што уређенији и љепши. То потврђује и интересовање бројних инвеститора, који су Пале препознали као мјесто у које вриједи улагати, а све то је позитивно утицало и на опште резултате и донијело у овај крај многе нове садржаје који се и функцијом и савременим изгледом уклапају у визионарску слику једног универзитетско-туристичког центра.

Тешко је све то и набројати на једном мјесту, али могу се поменути модерна физкултурна сала у Мокром, обновљена и рестаурисана стогодишња кућа Цековића, нова и савремена аутобуска станица, прво градско шеталиште и Олимпијски парк, којима би се поносили и много већи градови, освије-

тљена раскршћа, јавна расвјета на Јахорини, обновљена електро-мрежа, регулација корита Миљацке, изградња нових и обнављање старих градских улица, као и десетине километара асфалтираних сеоских путева... То је тек дио подужег низа успјешно спроведених пројеката у нашој средини, коју карактеришу и велики тржни центри и велики број банака, које, то је општепознато, желе да буду присутне управо тамо гдје постоји развојни и амбијент повољан за инвестирање.

Важно је подсјетити и на доношење Мастер плана и Регулационог плана за подручје Јахорине, капиталних докумената за Пале, који су били основа за побољшање и озбиљнији развој туризма, јер уводе својеврсну дисциплину у област изградње спортских садржаја и смјештајних капацитета.

Сам податак да отварају могућност за стотине милиона евра вриједне инвестиције у наредној деценији, као и чињеница да је на олимпијској планини већ добро поодмакао значајан инвестициони циклус, који се препознаје и у изградњи нових савремених зграда и вјештачког осјежавања, довољно је јако упориште за оптимизам да ће доћи и до повећања броја запослених, те низа других помака, па и новог раста општинског буџета, што би опет значило и већа улагања у добра од општег интереса.

Завршетак изградње тунела Стамболчић, те реализација најављене градње гондоле од Пала до Јахорине, што је инвестиција овдашње компаније „Мајнекс“, која ће засигурно креирати и сасвим нову дестинацију на Равној планини, довести до потпуне отворености града и олимпијске планине, која заједно са савременим нордијским ски-центром Дворишта, може постати препознатљив туристички бренд у ширем региону, па и Европи.

Све то, као и чињеница да су Пале отворен град и град младости, који је као такав препознао и Европски покрет у БиХ, представља добру позивницу, како за посјетиоце и туристе, тако и за инвеститоре, који улагањем на овом подручју једноставно не могу учинити погрешан пословни

Свечано ошварање „Олимпијској парка“

потез. Напротив, вјерујемо да као средина богата издашним природним, али првенствено квалитетним људским ресурсима, који се препознају у чињеници да се овдје образује више хиљада младих људи, јесмо перспективан град чији је развој незауостављив.

ПРЕДСТАВНИШТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

**Булевар деспота Стефана 4/IV
Београд, Србија**

Тел: 00 381 11 324 6633

Факс: 00 381 11 323 8633

E-mail: predstavnistvo@predstavnistvorsbg.rs